

Malmö kommun

## Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Sorgenfriskolan i Malmö kommun

## Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen konstaterar vid tillsynen av Sorgenfriskolan att det föreligger flera brister i verksamheten. Tillsynen visar att undervisningen inte till fullo är anpassad till nyanlända elevers behov. Skolinspektionens tillsyn visar även att det finns brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Utredningen visar att alla elever som är i behov av stöd i form av extra anpassningar inte ges sådant stöd samt att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt. Skolinspektionen förelägger därför Malmö kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Inom övriga områden som Skolinspektionen har granskat har det inte framkommit annat än att skolans arbete uppfyller författningarnas krav.

### De omständigheter som råder med anledning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid ber vi dig kontakta Skolinspektionen för prövning.

## Skolinspektionens beslut

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Malmö kommun att senast den **10 september 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan.

### **Undervisning och lärande**

Skolinspektionen konstaterar att Sorgenfriskolan inte uppfyller författningskraven avseende att hänsyn, i utbildningen, ska tas till elevers olika behov.

#### **Åtgärder**

- Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehundledning på modersmålet ges sådan studiehundledning utifrån elevernas behov (5 kap. 4 § skolförordningen (2011:185))
- Se till att resultaten av bedömningar av nyanlända elevers kunskaper beaktas vid planeringen och genomförandet av undervisningen (1 kap. 4 § och 3 kap. 12 c och 12 d §§ skollagen)

### **Extra anpassningar och särskilt stöd**

Skolinspektionen konstaterar att Sorgenfriskolan inte uppfyller författningskraven avseende extra anpassningar och särskilt stöd.

#### **Åtgärder**

- Se till att de elever som bedömts vara i behov av extra anpassningar i den ordinarie undervisningen ges de extra anpassningar skolpersonal har bedömt att eleverna är i behov av. (3 kap. 5 § skollagen; läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2010:37), nedan Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar )
- Rektorn ska, i de fall lärare anmäler eller har anmält att det finns elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots stöd i form av extra anpassningar, se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Efter att utredningen är gjord, ska rektorn eller den personal som rektorn delegerat ansvaret till, ta ställning till om eleven ska ges särskilt stöd. Detta ska dokumenteras i ett beslut. (3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

## **Motivering till föreläggande**

### **Undervisning och lärande**

Brister i arbetet med att anpassa undervisningen för nyanlända elevers behov

#### *Skolinspektionens bedömning*

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens arbete med att ge nyanlända elever en utbildning anpassad efter elevens behov inte uppfyller författningarnas krav. Utredningen visar att nyanlända elever inte alltid ges studiehundledning på modersmålet i den omfattning som de behöver. Utredningen visar vidare att resultatet

av bedömningen av en nyanländ elevs kunskaper inte alltid beaktas vid planering och genomförande av undervisningen.

#### *Rättslig reglering*

Av skollagen framgår att hänsyn ska tas till elevers olika behov i utbildningen. Enligt läroplanen ska läraren i undervisningen ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Av skollagen framgår vidare att en nyanländ elevs kunskaper ska bedömas, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Resultatet av bedömningen ska beaktas vid bland annat planering av undervisningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2014/15:45 sid. 30) framgår att bedömningen av nyanländas kunskaper bör vara något som skolpersonalen rent allmänt beaktar när undervisningen för aktuella elever planeras och genomförs. Vid planeringen av undervisning för eleverna måste skolan beakta vilka kunskaper varje enskild elev tidigare har utvecklat, vad eleven behöver fortsätta att utveckla för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och hur undervisningen ska ge eleven möjlighet att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

#### *Skolinspektionens utredning*

I intervju säger lärare att de inte kan möta de nyanlända elevernas behov fullt ut i undervisningen och att det bland annat beror på att eleverna inte får tillräckligt med studiehandledning på modersmålet (studiehandledning), att en bedömning av elevernas behov inte alltid är grunden för vilka ämnen eleverna får studiehandledning i, samt att några lärare inte tagit del av de obligatoriska kartläggningar som görs av nyanlända elevers kunskaper. Lärare uppger att eleverna får 40 minuters studiehandledning per vecka av studiehandledare från huvudmannens centrala organisation. Några lärare säger att de inte har frågat rektorn om det är möjligt för eleverna att få mer studiehandledning för de tror inte att det är rektorn som bestämmer det. Någon lärare säger att hen vet att en elev, efter ansökan, fått mer studiehandledning från huvudmannens centrala organisation, men tror inte att kollegerna känner till att det är möjligt att ansöka om mer. Lärarna säger samstämmigt att trots att skolan till viss del själv ordnat med studiehandledning, genom att anställa en studiehandledare i arabiska, så får alla elever inte studiehandledning i den omfattning som de behöver. Vidare uppger lärare att det finns exempel på att elever inte får sitt behov av studiehandledning tillgodosett på grund av bristande kommunikation mellan studiehandledare och lärare, vilket bland annat leder till att det är studiehandledarens schema som avgör vilket ämne eleven får studiehandledning i istället för elevens behov. Vilka ämnen mentorn undervisar i och studiehandledarens kompetens avgör också vilket ämne eleverna får studiehandledning i, enligt några lärare. I en lärarintervju säger lärare, som har nyanlända elever, att de inte tagit del av de första obligatoriska kartläggningarna som de nyanlända eleverna genomfört. Anledningar till detta är, enligt lärarna, att informationen inte nått ut till alla undervisande lärare från mentorerna, och att rutinerna för överlämning av information inte har fungerat när lärare slutat eller när elever bytt skola.

Representanter för elevhälsan bekräftar lärarnas utsagor om att omfattningen av studiehandledningen inte är tillräcklig för att tillmötesgå de nyanlända elevernas behov.

Rektorn uppger att studiehandledningen inte är tillräcklig för att tillmötesgå nyanlända elevers behov. Enligt rektorn får eleverna en lektionstimme studiehandledning i veckan, och det går vid särskilda skäl att ansöka hos huvudmannen om mer tid. Rektorn säger även att skolan har en anställd modersmåslärare i arabiska, men att hen vet att det ändå finns elever som behöver mer studiehandledning än vad de får. Vidare säger rektorn att kommunikationen mellan lärare och studiehandledare fungerar bra för många, men inte lika bra för alla. Enligt rektorn finns det ofta en bestämd tid när studiehandledning kan ges som skolan inte kan påverka. Rektorn uppger också att det finns en rutin kring hur alla lärare ska få information om bedömningen av elevernas kunskaper i Skolverkets obligatoriska kartläggning av nyanlända elever, och att alla kartläggningar finns samlade på skolan. Enligt rektorn måste det vara en informationsmiss att alla lärare inte fått information om elevernas kartläggningar.

### ***Motivering till föreläggande som ingripande***

Då Malmö kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Malmö kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

### **Extra anpassningar och särskilt stöd**

Brister i arbetet avseende extra anpassningar

#### *Skolinspektionens bedömning*

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med extra anpassningar inte uppfyller författningarnas krav. Av Skolinspektionens utredning framgår att alla elever i behov av extra anpassningar inte får det stöd som de behöver.

#### *Rättslig reglering*

Av skollagen framgår att om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för undervisningen, om det inte finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

*Skolinspektionens utredning*

Lärare i alla stadier uppger i intervju att det finns elever som inte får de extra anpassningar som de behöver. Lärare beskriver att de inte hinner tillgodose elevernas behov av extra anpassningar på grund av för stora elevgrupper i förhållande till antal lärare och resurspersoner samt på grund av lokalernas storlek och utformning. Lärare uppger också att elever inte får sina extra anpassningar tillgodosedda i alla ämnen, bland annat på grund av resursbrist. Exempelvis säger lärare att det finns klasser där det vanligtvis är flera vuxna med på lektionerna men att läraren i vissa ämnen får klara sig själv i helklass. Lärare säger även att extra anpassningar kan missas, trots att rutiner finns, på grund av att information om vilka extra anpassningar eleverna behöver inte når alla undervisande lärare i alla ämnen. Detta medför, enligt lärare, att inte alla elever får de extra anpassningar som de behöver.

När representanter för elevhälsoteamet i intervju får bemöta det lärare sagt om att alla elever inte får sitt behov av extra anpassningar tillgodosett säger de att den bilden stämmer. Representanterna säger att bristen framförallt handlar om lärarnas kompetens och förmåga att genomföra extra anpassningar, men även om klassernas sammansättning. En del lärare klarar det bättre, framförallt de med längre erfarenhet, enligt specialpedagogerna. Dock säger representanterna för elevhälsoteamet att många lärare sliter, men eftersom det är många elever som behöver extra anpassningar hinner de inte ge alla elever de extra anpassningar som behövs. Representanterna för elevhälsan uppger att alla lärare som har en klass vid vissa tillfällen tillsammans diskuterar vilka extra anpassningar som eleverna har behov av, men trots det kan det vara så att elever inte får extra anpassningar i alla ämnen.

Rektorn bekräftar utsagorna från lärare och representanter för elevhälsan om att alla elever inte får de extra anpassningar som de behöver, men säger att de extra anpassningarna fungerar bättre på lågstadiet. Hen säger även att extra anpassningar inte fungerar lika bra i klasser med nya lärare, som i klasser med erfarna lärare, eftersom det krävs trygghet och vana att klara av att ge alla elever anpassningar. En ytterligare anledning till att elever inte får de extra anpassningar som de behöver är att lärarna ibland inte mår bra, enligt rektorn. Vidare uppger rektorn att extra anpassningar inte genomförs lika bra i alla ämnen. Som exempel säger rektorn att det är svårare för lärare som träffar eleverna sällan och att det, när det är många undervisande lärare, är det svårt att nå ut med information om elevers behov av extra anpassningar till alla.

**Brister avseende skyndsamt utredning av särskilt stöd***Skolinspektionens bedömning*

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med utredning av behov av särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att utredningar inte alltid genomförs skyndsamt.

*Rättslig reglering*

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Enligt läroplanen ska alla som arbetar på skolan uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

*Skolinspektionens utredning*

Lärarna säger att elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt. Flera lärare säger att det kan ta flera månader upp till ett år från det att behov av särskilt stöd anmäls till elevhälsoteamet till dess att utredningen är klar. Enligt lärare beror det bland annat på för lite personal i elevhälsoteamet och glapp mellan att specialpedagoger har slutat och andra har börjat. Enligt flera lärare finns det elever som inte får det särskilda stöd som de behöver på grund av att utredningen tar för lång tid, att återkopplingen från elevhälsan efter anmälan inte sker eller är otydlig – vilket gör att de inte vet om deras elever har särskilt stöd eller inte – och att elever som är i behov av särskilt stöd istället får fortsätta med extra anpassningar.

Representanter för elevhälsan med specialpedagogisk kompetens säger att elevens behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt. Elevhälsan bekräftar lärarnas utsagor om att det tar månader och ibland ett år att genomföra utredningen. De säger att situationen för specialpedagogerna är ansträngd på grund av tidsbrist vilket innebär att elevers bedömningar får vänta för att det blir kö då akuta ärenden måste gå först. Elevhälsan uppger att de känner igen lärarnas beskrivning av att lärarna inte vet vad som händer med anmälningarna om elevers eventuella behov av särskilt stöd, när dessa har lämnats till elevhälsan, och att lärarna inte vet om och när beslut om särskilt stöd tas.

Rektorn instämmer i tidigare utsagor om att elevens behov av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt. Hen säger att det kan uppstå kötid i utredningsfallen när inte specialpedagogerna hinner med, vilket gör att det kan ta tid. Enligt rektorn kan utredningen ta några månader, men inte ett år, att genomföra. Vad gäller att lärarna inte alltid vet om en elev har särskilt stöd eller inte uppger rektorn att det handlar om att återkopplingen från EHT till lärarna inte fungerar.

***Motivering till föreläggande som ingripande***

Då Malmö kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Malmö kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

**Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister**

- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 7-12 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)
- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

**På Skolinspektionens vägnar**

**X** Johanna Tinghammar Bruck

---

Beslutsfattare  
Signerat av: Johanna Tinghammar Bruck

**X** Ulrika Bohlin

---

Föredragande  
Signerat av: Ulrika Bohlin

**Allmänt om tillsynen:**

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se)

**Bilagor**

Bilaga 1: Fakta om Sorgenfriskolan

## Fakta om Sorgenfriskolan

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn av Sorgenfriskolan. Skolan var ursprungligen utvald för regelbunden tillsyn enligt Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys, men på grund av den rådande situationen med Covid 19 har den regelbundna tillsynen gjorts om till en riktad tillsyn med ett begränsat antal områden. Tillsynen omfattar följande områden: I utbildningen tas hänsyn till nyanlända elevers behov; Extra anpassningar och särskilt stöd samt Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Digitala intervjuer genomfördes av Skolinspektionen mellan den 19–21 januari 2021.

Sorgenfriskolan ligger i Malmö, i Malmö kommun. Skolan ger utbildning i förskoleklass och årskurserna 1–9. Skolenheten leds av en rektor samt tre biträdande rektorer. Vid tillsynen har skolan sammanlagt 56 elever i förskoleklass och 527 elever i årskurserna 1–9.